

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 14. junija 2012 *

„Konkurenca — Člen 101 PDEU — Motorna vozila — Uredba (ES) št. 1400/2002 — Skupinske izjeme — Sistem selektivne distribucije — Pojem ‚določena merila‘, ki se nanašajo na sistem količinske selektivne distribucije — Neodobritev zahtevka za distributerja novih motornih vozil — Neobstoj določnih, objektivnih, sorazmernih in nediskriminatornih izbirnih količinskih meril“

V zadevi C-158/11,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Cour de cassation (Francija) z odločbo z dne 29. marca 2011, ki je prispela na Sodišče 1. aprila 2011, v postopku

Auto 24 SARL

proti

Jaguar Land Rover France SAS,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi J. N. Cunha Rodrigues, predsednik senata, U. Løhmus, A. Rosas, A. Ó Caoimh (poročevalec) in A. Arabadžiev, sodniki,

generalni pravobranilec: J. Mazák,

sodna tajnica: R. Șereș, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 11. januarja 2012,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Auto 24 SARL R. Bertin, odvetnik,
- za Jaguar Land Rover France SAS J. Vogel in L. Boudailliez, odvetnika,
- za francosko vlado G. de Bergues in J. Gstalter, zastopnika,
- za Evropsko komisijo B. Mongin, A. Biolan in F. Ronkes Agerbeek, zastopniki,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

* Jezik postopka: francoščina.

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 1(1)(f) Uredbe Komisije (ES) št. 1400/2002 z dne 31. julija 2002 o uporabi člena 81(3) Pogodbe za skupine vertikalnih sporazumov in usklajenih ravnanj na področju motornih vozil (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 158, v nadaljevanju: Uredba).
- 2 Predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Auto 24 SARL (v nadaljevanju: Auto 24) in družbo Jaguar Land Rover France SAS (v nadaljevanju: JLR), ker je slednja zavrnila kandidaturo družbe Auto 24 za distributerja novih vozil znamke LAND ROVER.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Uredba, sprejeta na podlagi člena 1 Uredbe Sveta št. 19/65/EGS z dne 2. marca 1965 o uporabi člena 85(3) Pogodbe za nekatere skupine sporazumov in usklajenih ravnanj (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 11), določa izjemo od prepovedi iz člena 81(1) ES za določene skupine vertikalnih sporazumov in usklajenih ravnanj na področju motornih vozil (v nadaljevanju: izjema).
- 4 Prva uvodna izjava ter uvodne izjave od četrte do osme Uredbe se glasijo:
„(1) Izkušnje, pridobljene v sektorju motornih vozil, glede distribucije novih motornih vozil [...] rezervnih delov in servisnih storitev, omogočajo opredelitev skupin vertikalnih sporazumov, pri katerih lahko pogoji iz člena 81(3) [Pogodbe] praviloma veljajo za izpolnjene.
[...]
(4) Ugodnost izjeme bi morala biti omejena na vertikalne sporazume, o katerih je mogoče z zadostno verjetnostjo domnevati, da izpolnjujejo pogoje iz člena 81(3) [Pogodbe].
(5) Vertikalni sporazumi, ki sodijo v skupine, opredeljene v tej uredbi, lahko izboljšajo gospodarsko učinkovitost v proizvodni ali distribucijski verigi s spodbujanjem boljše usklajenosti med udeleženi podjetji. Zlasti lahko vodijo k zmanjšanju transakcijskih in distribucijskih stroškov udeležencev ter k optimizaciji stopenj njihove prodaje in naložb.
(6) Verjetnost, da bodo ti vplivi na izboljšanje učinkovitosti prevladali nad kakršnimi koli protikonkurenčnimi učinki, ki so posledica omejitev, vsebovanih v vertikalnih sporazumih, je odvisna od stopnje tržne moči zadevnih podjetij in zato od obsega, v katerem se navedena podjetja srečujejo s konkurenco drugih dobaviteljev blaga ali storitev [...].
(7) Določeni bi morali biti pragi na podlagi tržnega deleža, da bi izražali tržno moč dobaviteljev. [...] Pragi, pod katerimi je mogoče domnevati, da prednosti, ki jih zagotavljajo vertikalni sporazumi, prevladajo nad njihovimi omejevalnimi učinki, bi se morali razlikovati glede na značilnosti različnih vrst vertikalnih sporazumov. Zato je mogoče domnevati, da imajo na splošno vertikalni sporazumi take prednosti, če tržni delež zadevnega dobavitelja znaša do 30 % na trgih za distribucijo novih motornih vozil ali rezervnih delov ali do 40 % pri uporabi količinske selektivne distribucije za prodajo novih motornih vozil. [...]
(8) Nad navedenimi pragi tržnih deležev ni mogoče domnevati, da bodo vertikalni sporazumi, ki sodijo na področje uporabe člena 81(1) [Pogodbe], običajno privedli do objektivnih prednosti take vrste in obsega, da bi odtehtale negativen vpliv, ki ga imajo ti sporazumi na konkurenco. Take prednosti pa je vendarle mogoče pričakovati pri kakovostni selektivni distribuciji, ne glede na tržni delež dobavitelja.“

5 V skladu s členom 1(1), od (f) do (h), Uredbe za namene njene uporabe velja:

- „f) ‚sistem selektivne distribucije‘ pomeni distribucijski sistem, v katerem se dobavitelj zaveže, da bo pogodbeno blago ali storitev prodajal, bodisi neposredno bodisi posredno, samo distributerjem ali serviserjem, ki so izbrani na podlagi določenih meril, ti distributerji ali serviserji pa se zavežejo, da tega blaga ali storitev ne bodo prodajali nepooblaščenim distributerjem ali neodvisnim serviserjem, brez poseganja v možnost prodaje rezervnih delov neodvisnim serviserjem ali v obveznost zagotoviti neodvisnim izvajalcem vse tehnične informacije, diagnostično opremo, orodje in usposabljanje, ki se zahteva za popraviljanje in vzdrževanje motornih vozil ali za izvajanje ukrepov za varstvo okolja;
- g) ‚sistem količinske selektivne distribucije‘ pomeni sistem selektivne distribucije, v katerem dobavitelj za izbiranje distributerjev ali serviserjev uporablja merila, ki neposredno omejujejo njihovo število;
- h) ‚sistem kakovostne selektivne distribucije‘ pomeni sistem selektivne distribucije, v katerem dobavitelj za izbiranje distributerjev ali serviserjev uporablja merila, ki so zgolj kakovostne narave, ki jih terja narava pogodbenega blaga ali storitev, so določena enotno za vse distributerje ali serviserje, ki se želijo vključiti v distribucijski sistem, se ne uporabljajo z neupravičenim razlikovanjem in neposredno ne omejujejo števila distributerjev ali serviserjev.“

6 Člen 3(1) Uredbe določa:

„Ob upoštevanju odstavkov 2, 3, 4, 5, 6 in 7 velja izjema pod pogojem, da tržni delež dobavitelja na upoštevnem trgu, na katerem prodaja nova motorna vozila, rezervne dele za motorna vozila ali storitve popraviljanja in vzdrževanja, ne presega 30 %.

Vendar pa znaša prag tržnega deleža za uporabo izjeme 40 % za sporazume, ki vzpostavljajo sisteme količinske selektivne distribucije za prodajo novih motornih vozil.

Navedeni pragi ne veljajo za sporazume, ki vzpostavljajo sisteme kakovostne selektivne distribucije.“

- 7 Člen 5(2)(b) Uredbe v zvezi s prodajo novih motornih vozil določa, da izjema ne velja za nobeno „neposredno ali posredno obveznost katerega koli distributerja osebnih ali lahkih gospodarskih vozil v sistemu selektivne distribucije, ki omejuje njegovo možnost za vzpostavljanje dodatnih prodajnih ali dobavnih mest na drugih lokacijah na skupnem trgu, na katerem se uporablja selektivna distribucija.“
- 8 V skladu s členom 6 Uredbe je mogoč odvzem ugodnosti izjeme, če se v katerem koli posameznem primeru ugotovi, da imajo zadevni vertikalni sporazumi učinke, ki niso združljivi s pogoji iz člena 81(3) ES.
- 9 Iz člena 12 Uredbe izhaja, da slednja velja od 1. oktobra 2002, z izjemo člena 5(2)(b), ki se uporablja od 1. oktobra 2005.

Francosko pravo

- 10 V skladu s členom 1382 code civil (civilni zakonik) „vsako dejanje posameznika, ki drugemu povzroči škodo, zavezuje k nadomestilu tistega, ki je škodo povzročil“.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 11 Družba JLR v Francijo uvaža nova vozila in proizvode znamke LAND ROVER.

- 12 Družba Auto 24 je bila od leta 1994 izključni distributer družbe JLR v kraju Périgueux (Francija). Njena pogodba o trgovskem zastopstvu je bila prekinjena 27. septembra 2002, z učinkom od 30. septembra 2004, z dveletnim odpovednim rokom, kot izhaja iz pogodbenih določil. Na dan, ko je ta prekinitev pogodbe začela učinkovati, je z družbo JLR sklenila pogodbo o pooblaščenem servisu. Nasprotno pa je družba JLR zavrnila njeno kandidaturo za pooblaščenega distributerja.
- 13 Tribunal de commerce de Versailles je v sodbi, ki je postala pravnomočna 28. oktobra 2005, presodilo, da je družba JLR pri preizkusu te kandidature ravnala diskriminatorno, in ji naložilo, naj družbi Auto 24 plača 100.000 EUR iz naslova odškodninske odgovornosti zaradi izgubljenega dobička, ki bi ga slednja lahko ustvarila, če bi postala pooblaščen distributer.
- 14 Družba JLR je 19. januarja 2006 družbi Auto 24 ponovno zavrnila status pooblaščenega distributerja v kraju Périgueux, ker zaradi *numerus clausus*, ki ga je družba JLR določila, v tem mestu ni bilo predvideno imenovanje distributerja novih motornih vozil.
- 15 Oktobra 2006 je družba Pericaud Automobiles, ki je pooblaščen distributer družbe JLR, odprla poslovno enoto v kraju Trélissac (Francija) na obrobju Périgueuxa.
- 16 V teh okoliščinah je družba Auto 24 pri tribunal de commerce de Bordeaux zoper družbo JLR vložila odškodninsko tožbo zaradi nastale škode, ker je slednja zavrnila njeno pooblastitev za distributerja v sektorju Périgueuxa.
- 17 Tribunal de commerce de Bordeaux je s sodbo z dne 8. februarja 2008 zavrnilo vse zahteve družbe Auto 24.
- 18 Cour d'appel de Paris je s sodbo z dne 2. decembra 2009 potrdilo to sodbo in med drugim navedlo, da je družba JLR zavrnila pooblastitev družbe Auto 24 kot distributerja na podlagi *numerus clausus*, določenega 8. aprila 2005, ki je predvideval 72 pogodb o pooblaščen distribuciji za 109 krajev, vsebovanih v razpredelnici pogodb in krajev, med katerimi ni bilo Périgueuxa.
- 19 Družba Auto 24 je zato pri predložitvenem sodišču vložila kasacijsko pritožbo. S svojo pritožbo družba Auto 24 uveljavlja zlasti, da cour d'appel de Paris ni upoštevalo člena 1(1)(g) Uredbe in člena 1382 civilnega zakonika, ter navaja, da nobena zakonska ali podzakonska določba nacionalnega ali skupnostnega prava koncedentu ne nalaga obrazložitve gospodarskih ali drugih razlogov za določitev *numerus clausus*, in trdi, da je družba JLR določila *numerus clausus*, ki ne omogoča enote v Périgueuxu, ne da bi preučila objektivnost teh izbirnih meril, njihovo gospodarsko uporabnost, izboljšanje storitev za stranke in pogoje njihove izvedbe. Po mnenju družbe Auto 24 mora dobavitelj, ko izbira distributerje, v okviru sistema količinske selektivne distribucije nediskriminatorno uporabiti merila, ki so natančna, objektivna in sorazmerna cilju, ki mu sledi.
- 20 Bundesgerichtshof je v teh okoliščinah zaradi dvomov glede razlage Uredbe in zlasti glede zahtev v zvezi z izbirnimi merili na področju količinske selektivne distribucije prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Kako bi bilo treba v zvezi s količinsko selektivno distribucijo razumeti pojem ‚določena merila‘ iz člena 1(1)(f) Uredbe [...]?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 21 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba pojem „določena merila“ iz člena 1(1)(f) Uredbe razlagati tako, da zahteva, da mora sistem količinske selektivne distribucije v smislu Uredbe – zato da bi bil deležen izjeme – temeljiti na merilih, ki so objektivno utemeljena in se uporabijo enotno in nerazločevalno glede na vse kandidate za odobritev.

- 22 Najprej je treba spomniti, da iz sodne prakse Sodišča (glej zlasti sodbe z dne 18. decembra 1986 v zadevi VAG France, 10/86, Recueil, str. 4071, točka 12; z dne 30. aprila 1998 v zadevi Cabour, C-230/96, Recueil, str. I-2055, točke 47, 48 in 51, in z dne 2. aprila 2009 v zadevi Pedro IV Servicios, C-260/07, ZOdl., str. I-2437, točka 68) izhaja, da neupoštevanje pogoja, potrebnega za izjemo, samo po sebi ne daje pravice do odškodnine na podlagi člena 101 PDEU oziroma ne zavezuje dobavitelja, da v distribucijski sistem sprejme kandidata za distributerja.
- 23 Družba Auto 24 v tem primeru v bistvu trdi, da morajo vsa količinska merila v smislu člena 1(1)(g) Uredbe, namreč vsa merila, ki zato, da bi se izbrali distributerji ali serviserji, neposredno omejujejo njihovo število, ustrezati objektivnim ekonomskim upravičenjem, za katera mora dobavitelj zagotoviti dokaz in jih enotno ter nediskriminatorno uporabiti na celotnem poslovnem področju in za vse potencialne kandidate v sistemu distribucije.
- 24 V tej zvezi je treba spomniti, da iz uvodne izjave 1 ter uvodnih izjav od 4 do 6 Uredbe izhaja, da je ugodnost izjeme omejena na vertikalne sporazume, za katere se glede na izkušnje, pridobljene v sektorju motornih vozil, predvideva, da zaradi koristnosti izpolnjujejo pogoje iz člena 101(3) PDEU.
- 25 Kot izhaja iz uvodne izjave 7 Uredbe se pragi, pod katerimi je mogoče domnevati, da prednosti, ki jih zagotavljajo vertikalni sporazumi, prevladajo nad njihovimi omejevalnimi učinki, razlikujejo glede na značilnosti različnih vrst vertikalnih sporazumov.
- 26 V skladu z uvodnima izjavama 7 in 8 Uredbe imajo vertikalni sporazumi na splošno take prednosti, če tržni delež zadevnega dobavitelja na trgih za distribucijo novih motornih vozil znaša do 40 %, pri čemer se „količinska selektivna distribucija“ uporablja pri prodaji novih motornih vozil, medtem ko se v primeru sistema „kakovostne selektivne distribucije“ take prednosti lahko pričakuje ne glede na tržni delež dobavitelja.
- 27 Kot je določeno v členu 3(1), drugi pododstavek, Uredbe, je prag tržnega deleža za uporabo izjeme 40 % za sporazume, ki vzpostavljajo sisteme količinske selektivne distribucije za prodajo novih motornih vozil, medtem ko je v skladu s tretjim pododstavkom navedenega odstavka 1 tržni delež zadevnega dobavitelja nepomemben za uporabo izjeme za sporazume, ki vzpostavljajo sisteme kakovostne selektivne distribucije.
- 28 V tem kontekstu je treba razumeti pojme „sistem selektivne distribucije“, „sistem količinske selektivne distribucije“ in „sistem kakovostne selektivne distribucije“, ki so opredeljeni v členu 1(1), od (f) do (h), Uredbe.
- 29 Iz teh določb izhaja, da morajo biti glede na sistem selektivne distribucije in na sistem količinske selektivne distribucije v smislu Uredbe distributerji izbrani na podlagi „določenih meril“ v smislu člena 1(1)(f) Uredbe.
- 30 V tem kontekstu je treba pojme „določena merila“ razlagati tako, da se nanašajo na merila, katerih natančna vsebina se lahko preveri.
- 31 Glede tega je treba navesti, da z vidika preverjanja njihove natančne vsebine ni nujno, da za merila izbire, ki se uporabijo zato, da bi bil sistem selektivne distribucije objavljen, obstaja tveganje, kot je poudarila francoska vlada, da bi se s tem ogrozile poslovne skrivnosti oziroma olajšalo morebitno tajno ravnanje.
- 32 Poleg tega iz opredelitve pojma „sistem količinske selektivne distribucije“ v členu 1(1)(g) Uredbe ne izhaja, da je treba ta pojem razlagati tako, da vključuje zahtevo, da mora biti merilo, ki ga uporabi dobavitelj pri izbiri distributerjev, „opredeljeno“, temveč mora biti tudi objektivno utemeljeno in se mora uporabiti enotno in nerazločevalno glede na vse kandidate za odobritev.
- 33 Samo v kontekstu sistema kakovostne selektivne distribucije Uredba v skladu z opredelitvijo iz člena 1(1)(h) med drugim zahteva, da so izbirna merila, ki jih uporabi dobavitelj, takšna, da „jih terja narava pogodbenega blaga ali storitev, [...] določena enotno za vse distributerje ali serviserje, ki se želijo vključiti v distribucijski sistem, [in] se ne uporabljajo z neupravičenim razlikovanjem“.

- 34 Zato izhaja iz samih izrazov opredelitve v členu 1(1)(f) in (g) Uredbe, da kadar sistem distribucije za prodajo novih motornih vozil prepoveduje nadaljnjo prodajo nepooblaščenim distributerjem in temelji na določenih merilih, ki neposredno omejujejo število distributerjev, je takšen sistem mogoče opredeliti kot „sistem količinske selektivne distribucije“ v smislu Uredbe. Dejstvo, da v praksi sistemi distribucije novih motornih vozil pogosto vključujejo tako količinska kot kakovostna merila v tej zvezi, ni pomembno, kot sta na obravnavi v bistvu navedli družba JLR in Evropska komisija.
- 35 V teh okoliščinah, kot v bistvu trdijo družba JLR, francoska vlada in Komisija, če morajo biti v okviru Uredbe količinska izbirna merila obvezno objektivna in nediskriminatorna, bi iz tega izhajala zmeda med pogoji, ki jih Uredba zahteva za uporabo izjeme za sisteme kakovostne selektivne distribucije, in tistimi, ki jih zahteva za uporabo izjeme za sisteme količinske selektivne distribucije.
- 36 Iz ureditve Uredbe ni razvidno, da bi zakonodajalec želel naložiti iste pogoje glede izjem za dva sistema selektivne distribucije. Nasprotno, ob upoštevanju, kot med drugim izhaja iz točk 26 in 27 te sodbe, da Uredba določa različne pogoje za izjeme, v skladu s katerimi je zadevna selektivna distribucija opredeljena kot „količinska“ ali „kakovostna“, elementov, ki so opredeljeni samo v členu 1(1)(h) Uredbe, ni mogoče uporabiti za točko (g) te določbe, razen za enačenje teh dveh vrst selektivne distribucije.
- 37 Dalje, v nasprotju s trditvami družbe Auto 24 dejstvo, da v skladu s členom 5(2) Uredbe dobavitelj ne more preprečiti odprtja poslovne enote enega od svojih pooblaščenih distributerjev, v tem pogledu ni bistveno.
- 38 Poleg tega sodna praksa, na katero se sklicuje družba Auto 24, ki izhaja iz sodbe z dne 25. oktobra 1977 v zadevi Metro SB-Großmärkte proti Komisiji (26/76, Recueil, str. 1875), v tej zadevi ni pomembna. V zvezi s tem zadošča navedba, da se v okviru Uredbe, kot izhaja zlasti iz točk od 32 do 34 te sodbe, „sistem količinske selektivne distribucije“ po sami opredelitvi razlikuje od „sistema kakovostne selektivne distribucije“, ki je predmet točke 20 zgoraj navedene sodbe Metro SB-Großmärkte proti Komisiji.
- 39 Glede na vse zgoraj navedeno je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba pojem „določena merila“ iz člena 1(1)(f) Uredbe razlagati tako, da gre za sistem količinske selektivne distribucije v smislu te uredbe, katerega natančna vsebina merila se lahko preveri. Zato da bi bil deležen izjeme na podlagi te uredbe, ni potrebno, da tak sistem temelji na merilih, ki so objektivno utemeljena in se uporabijo enotno in nerazločevalno glede na vse kandidate za pooblastitev.

Stroški

- 40 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

Pojem „določena merila“ iz člena 1(1)(f) Uredbe Komisije (ES) št. 1400/2002 z dne 31. julija 2002 o uporabi člena 81(3) Pogodbe za skupine vertikalnih sporazumov in usklajenih ravnanj na področju motornih vozil je treba razlagati tako, da gre za sistem količinske selektivne distribucije v smislu te uredbe, katerega natančna vsebina merila se lahko preveri. Zato da bi bil deležen izjeme na podlagi te uredbe, ni potrebno, da tak sistem temelji na merilih, ki so objektivno utemeljena in se uporabijo enotno in nerazločevalno glede na vse kandidate za pooblastitev.

Podpisi